

DEBRECENI FŐISKOLAI LAPOK.

KIADJA: A MAGYAR IRODALMI ÖNKÉPZŐ-TÁRSULAT.

<p>Szerkesztőség és kiadóhivatal: Debrecen, collegium.</p> <p>Megjelenik havonként kétszer.</p>	<p>Felelős szerkesztő: BIKY ANDOR.</p> <p>Szerkesztőtársai: Debreczeni István, Pánczél József.</p> <p>Kiadóhivatali főnök: Papp József.</p>	<p>ELŐFIZETÉSI ÁRAK:</p> <p>Egész évre 5 korona. Fél évre 2 kor. 50 fill.</p> <p>Ifjusági egyesületeknek 4 korona. Főiskolai hallgatóknak 3 korona.</p> <p>Egyes szám ára: 40 fillér.</p>
---	---	---

A debreceni egyetem és az ifjuság.

Nap-nap után látjuk, hogy hazánk kulturkérdései között, a harmadik egyetem kérdése egyre aktuálisabb lesz. Ha ez így van, nem csodálkozhatunk rajta, hogy politikai, szépirodalmi lapjaink folyton erről zengenek, állást foglalván az egyes városok mellett s vitáznak felettök pro és kontra. Hogy szükséges-e, vagy hogy Debrecennek kell-e a harmadik egyetem, ezt megállapítani másnak kell, más helyen.

E lap csak arra szorítkozhatik, hogy megállapítsa az akadémiai ifjuságnak e mozgalomban való részvételét; feladata irányt jelölni működésének, kimutatni mi módon s mennyiben vehet ebben részt az akadémiai ifjuság? Mert az bizonyos, hogy régi, nagy hírű főiskolánknak egyetemmé fejlesztése érdekében város-, sőt megyeszerte nagy akciót indítottak. Egyház, város, mely utóbbi legtöbbit tehet — Csokonai kör stb. megmozdultak. Megy, illetve menne a munka lassan, csendesen, részt vesz benne minden számot tevő tényező, csak az ifjuság nem. Már pedig az ifjuság is tehetne valamit s ily szép, nagy eszme megvalósításánál a valami is sokat ér.

Ha valamikor lelkesítette ideális eszme az akadémiai ifjuságot, ugy bizonyára szebb, nemezebb, ideálisabb eszme sohasem lelkesítheti, mint a debreceni egyetem eszméje! Maga, az ősi főiskola iránti erkölcsi kötelessége az ifjuságnak ez eszme érdekében propagandát csinálni, ugy a városban, mint a környéken, a kerületben.

Kérdezheti bárki: „Az ifjuság még eddig semmit sem csinált?” De igen! Csak keveset, azt is régen!

Hát egyáltalán tehet valamit az ifjuság s ha igen, hogyan? Ennek ezer meg ezer a módja! Előbbre vihetné és felszinen tarthatná a napi rendről oly hamar letűnni szokott eszmét, erkölcsi, szellemi, anyagi tekintetben.

Idáig még csak egy eszköz állott az akadémiai ifjuság rendelkezésére s ez eszközt képezték az „egyetemi kirándulások,” amelyek ugy anyagi, mint szellemi tekintetben szépen sikerültek. Hej, de régen volt! S hogy vagyunk ezzel is?

Tavaly a kirándulást rendező bizottság semmit sem tett, az idén még csak tervezett a bizottság, de a megvalósulás stádiumába egytervet sem juttatott. De ne szálljon vad az ezidei bizottságra, ez legalább már tervezett s hisszük, reméljük, hogy terve nem dől dugába. Ugy legyen! Mert a bizottságnak az ifjuságnak ez erkölcsi kötelessége! Igen! hisz' ez a leendő egyetemnek s az ifjuságnak is nagy erkölcsi, de egyszersmind az előbbinek nagy anyagi hasznot hoz.

De szerintem ez még nem elég! Mert bizonybizony a vidékkel nem sokra megyünk. Itt a városban, mely az ő iskolája haladásának, fejlődésének zászlaját mindig előre vitte, amely város kész a legnagyobb áldozatot is meghozni alma materünkért, de amelyben az egyetem ügye lassan megy előre, itt kell dolgozni barátaim, itt kell az ügyet mindig felszinen tartani, itt kell propagandát csinálni, itt, ahol minden csigaléptekkel halad előre, ahol, akár az ifjuság kebelében, csak bizottságok alakulnak az egyetem érdekében, itt kell az eszmét gyakran hirdetni, felvetni! Hogyan? Ennek is meg van a módja! Mert ne higyük ám, hogy van Debrecennek elég szórakozó helye s hogy ezek miatt az ügy érdekéért tartott nagyszabásu hangversenyek, telolvasások, táncestélyek, meg tudom is én mik, kellő pártolásban nem részesülnének! Ellenkezőleg tudom, erős a hitem, hogy ha itt a központban e kérdést az ifjuság, mondjuk hangverseny, vagy akármi ciklus által állandóan felszinen tartaná, a közönséget ezzel annyira megnyerné, hogy többet használna vele az ügynek, mint bárki és bármi! Ez volt főcélom, hogy erre rámutassak. Hogy a városban,

helyben, itt kell valamit csinálni! Ennek előnyét óhajtottam felmutatni, erre felhívni a bizottság figyelmét.

De hogy mennyit s mit tehet az ifjuság még ezeken kívül, azt döntse el maga az ifjuság. Elhiszem, hogy evvel a bizottságnak s vele az ifjuságnak sok dolga volna, de ezt megtenni erkölcsi kötelesség. Ha a bizottságnak sok a dolga, úgy egészítse ki magát s így aztán sokra haladhat. De ne csak neve legyen ennek a bizottságnak, hanem eredménye s munkája is! Éppen most zajlottak le a kollokviumok s ennyire csak ráér az ifjuság! Az idő júliusig hosszú s így idő van. Hogy az ifjuság képes reá, azt az ifjuság már többször bebizonyította. Nincs tehát akadály, valljuk meg, eddig se lett volna, de hát...

Ha nem is nyujtanánk valami világhírű dolgot, megbocsátana a jó közönség, mert ha valahol, úgy itt bizonyára elmondhatjuk:

„Finis sanctificat media“. Csak az a fő, felszínen tartjuk a kérdést, szerezzünk — amennyire tőlünk telik — pártfogókat s ha dolgozunk érdekében, én hiszem, hogy amennyire teheti egy ifjuság, annyira közelítünk ezekkel a nagy célhoz!

Peleskey Sándor.

Keresem a párom.

Keresem a párom.

Virágos tavaszra talán megtalálom.

Virágos tavaszra, kikelet jöttére

Mikor száz vágy ébred mindenki szívébe

Mikor illathordó — kósza szellő szárnyon

Lelkünkbe lopózik ezer bűvös álom...

Mikor dalos madár száll a lombos fára

Napsugár kacag a viruló világra

Ragyogó pompában — elvakító fényben

Gyöngyvirággal szegett ibolya ösvényen

Megérkezik az én szép váravárt párom,

Az én boldogságom.

S mikor megérkezik,

Lelkem a lelkével összeölelkezik,

Szívem a szívével halkan összedobban,

Szemünkben valami nagy csodaláng lobban.

S míg nézzük egymást szent gyönyörteli csendben,

Összeforrunk örök — igaz szerelemben.

— S én — főmet lehajtva, szólok hozzá lágyan

... Téged kerestelek, te vagy akit vártam! ...

Elhagyott életem meyédesítője

Szívemnek-lelkemnek tündérr királynője;

Napsugár szülötte — szép májusi álom

Fehér rózsabimbó ingó rózságon...

Megcsillanó fény a jövődő ködében
Én gyönyörűségem.

És amig beszélek,

Büszke hódolattal oldalához lépek.

Szikrázó koronát teszek homlokára

Én — álomországának daliás királya

S gyöngyvirággal szegett ibolya ösvényen

Egymáshoz simulva, szerelmesen, szépen

Elindulunk abba a tündérvilágba,

Hol meséket suttog a fák koronája

S csodák ligetében ezer madár hangja

Boldogságunkról szól csengő-bongó dalba;

Hol valóra váltod minden fényes álmom...

Én váravárt párom.

Lengyel Béla.

Felelet Karászy Benő sárospataki szénior hozzám intézett nyílt levelére.

A „Sárospataki Ifjusági Közlöny“ 1906 dec. 2-iki 3-ik számában „Nyílt levél Debrecenbe, Tarnóczi Lajoshoz“ címen Főtisztelendőség, mint a felvilágosodott és rationalista patakiak ifju pápája, a legmélyebb guny és lekicsinyelés szavaival fordul hozzám s velem a debreceni ifjusághoz, — „mint a modern kor farizeusaihoz!“ A levél hangja olyan, hogy méltán keltette fel a kolozsvári ifjuság megbotránkozását és szült annyi keserűséget még fokozott mértékben e főiskola hallgatóiban is! Annyira, hogy én inkább akartam e nyílt levelet válaszadás nélkül hagyni, nem óhajtván a két főiskola ifjuságát még jobban *ingerelni egymás ellen épen személyem előtérbe tolásával!* A mult év szomorú emlékeivel, megbántatásaival időszerű is lett volna talán ezt is eltemetni a feledésbe. De oly dolgok kerültek ott nyomtatásban a világ elé, melyek a debreceni ifjuság egész vállalkozását a legrobotabb kalandorság színével akarják befesteni a jelenben és megörökíteni a jövő előtt!

Ezekre a vádakra a más, az igazi oldalról jövő világitást óhajtom ézuttal megadni. Személyem ellen szórt „rekedt demagóg“ és más hasonló értelmű kifejezéseivel egyáltalában foglalkozni sem akarok, mert azt kontra elmondhatnám a nélkül, hogy vele az ügy befejezést nyerne és mert erre önt nem tarthatom illetékes birónak, soha egy árva szót sem hallván az ön szájából és megfordítva! Nohát a mi az ügy érdemére tartozik én a legjobb tudomásom szerint irtam és ma is a mi vezetőink, hogy igenis küldtek

önnek azt nem mondom egy a debreceni szénior aláírását viselő levelet, nem posta könyvön, mert így egyet sem küldtek, hanem magán uton.

Ákár megkapta Főtisztelendőséged ezt, akár nem, kétségtelenül tudomásával volt menetelünk és mindent azzal ütni el, hogy levelet nem kapott, az az előzmények után oly nevetséges kifogás, hogy egy együgyü gyermek is átláthat a szitán.

A mi az ifjuság vakáción lételét illeti, azt elmondták önök közül páran épen azon az estén és cáfoltak rá mindjárt azzal, hogy egyszerre megjelentek beszédem után és ezután, valószínűleg épen üzenetre — jött ön is.

Tehát voltak ottan is, még pedig elég számmal! Bizonyára ez bátorította a jelenlevőket arra a nagy elhatározásra, hogy minket tényeg »*el is látnak uri fészkekben*«, ami bár nem sikerült, de hogy a nyíltan kifejezett akarat megvolt, tanum rá az egész zarándok ifjuság!

Mindezek azonban többé kérdés tárgyát nem képezik. Az önök correct, vagy nem correct, velünk szemben tanusított viseletéről, melyről legyen akárkinek akármilyen véleménye és számoljon arról az önök lelkiismerete, áttérek arra a párszóra, melyet aként intézett hozzám Főtisztelendőséged, hogy lányomnak mondom, menyem értsen belőle, melyre olyan jól illik ez a mondás: „A haldokló vadállatoknak harapása leginkább halálos szokott lenni!”

Gyanúsításnak nevezvén az én gunynyal alkalmazott kérdésemet (végtelen gyarló felfogás) mint a római választáson a sebét mutogató »moral insanity«-ben szenvedő jelölt, alkalmat keres felmutatni a pataki ifjuság viselkedését az abszolút korszak alatt. Ez valóban nagy erény lehetett, ha így kell magasztalni, habár mi soha kétségbe nem vontuk!

Azt a nagy vitézséget valóban csak páratlan önbizalom adhatja önnek, mellyel a mi feletünk való fölényéről beszél!

Mintha csak valami számüzött fejedelem busongásait hallanám — régi nagyságáról álmodozik a szegény boldogtalun.

Hogy a theologus konferencia felemlítésével mit akar, nem értem. Talán ez nem érdeme önnek? Vagy a pataki ifjuságnak? Ha igen, óh fejtsék ki bővebben, még magasztos, hála éneket zenghetünk érette mi is, ha valaha arra a magas

fokra érhetünk, a melyről önök olyan hetykén le-sajnáltnak bennünket!

Az igaz, a hangya hatalmas birodalomnak tartja az ő bolyhát és a vakondok országnak a maga lakóhelyét!

A sárospataki ifjuság fennhirdetett vendégszeretetéről kérdezze meg ön azt az angol missionáriust, aki pár éve Patakot is felkereste. Majd az sug önnek valamit, amiről nálunk régóta, mint az önök botrányáról beszélnek! Az a betüimadás sem pusztá vád. Ön a »Debr. Prot. Lap« egy passusára hivatkozik, mely, hogy honnan, nem tudom — csak hogy a mi zarándoklásunkat nem engedélyező tanácsi határozatból nem került e lapba s ez elég önnek arra, hogy azt mond-hassa nekünk: eb ura a fakó!

Hazafiasságát én a sárospataki ifjuságnak kétségbe vonni nem akartam, mert ez már bün volna és bizonyára bárki előtt alaptalan. De az az eljárás, melyet velünk szemben tanusítottak s melyre egyéb mentség nincsen, mint az értesítés állítólagos elmaradása, ez már nem illik a sárospataki főiskolának Tisztelendőségeddel egyetértő ifjuságához sem.

És vajjon minek minősitené ön az olyan eljárást, ha a debreceni főiskola az önök esetleges fogadásánál az igazgatóság saját részvételének hiánya után maga nem venné a kezébe az ügyet, éppen azért, mert egy vele egyrangú ifjuságról van szó, ha nem stréberségnek!

Igaz, önök mindig méltóképpen kifejezést tudtak adni hazafiui érzelmeiknek, csak hogy ennek kidomborítása végett olyan ellentétet mutatott be a mi utunknak az ön előadása szerint való leírásával, mely még egy olyan igazhitű, szabadelvű theologusnak is szégyenére válik a még olyan szabadabb gondolkozásu egyetemi polgárság előtt is. És kérdem, ha önnek mindezekről már előzetesen tudomása volt, mint írja, hogyan jöhetett utólagosan is közénk, hiszen ezzel egy fő érvet dobott el maga alól, ha ezt egy előre kicsinált »hec«-nek tervezte!

Mert biztosíthatom Főtisztelendőségedet, hogy nekünk idehaza mindnyájunknak meg volt és van — hála Istennek — a mindennapi kenyerünk!

Értse meg Főtisztelendőséged, a nemzeti vagyion oly hü öre! kinek egész gondolkozása, mintha annak a sovány, köves hegyvidéki földnek keserves jajgatását, irigy panaszát hallanók, min-

ket itt avagy ott, vendégekül láttak, — nem úgy mint ön — és hogy mi hogyan viseltük magunkat, mint vendégek arra, annak nyilvános meg-bírálására talán nem ön az illetékes!

Mert azt is megjegyezheti ön, hogy a debreceni ifjuság mindig tudja magát úgy viselni mint pataki!

És bizonyára nem hirdetének mindazt olyan kaján kárörömmel, amit Debreczeni István cik-kéből ollózott, ha előbb kezéhez jutott volna: a Debreczeni Főiskolai Lapok 8. 1906 decz. 1. (tehát az ön cikkének megjelenése előtt;) száma, melyben ugyanaz a Debreczeni István így ír: »*Még valamit, leírásomban a borról tán, sokat s nem épen megvetve szóltam lehet. De tudvalevőleg nem azok magasztalják mindig, akik leginkább élvezik s a legnagyobb bordalköltőknél: Petőfinél, kit borospohár nélkül épen így nem tudunk elképzelni, mint a kard nélkül, Jókai szerint józanabb ember nem volt a világon. Nem vagyunk Petőfiek, de legyen szabad ezt úgy magamra, mint mindnyájunkra vonatkoztatva megemlítenem. És hát-rább: »Temetésen voltunk: halottat kísértünk utolsó útjára. De a temetésen siró keserv helyett hálaima hangzott s nem halált, diadalt hirdetett az ének?*

De nem az ám! melyet ön 15 hiteles tanu fülével hallott!

Mert ezt — ez az igaz — önök közül ve-lünk jött kollégáink, elkezdtek ugyan dalolni, épen az irott szöveg szavaival, de épen általunk le is intettek!!!

És épen ezeknek a viselkedése, — távol áll-tólem, minden gyanúsítás -- mutatott nekünk élő példát, az ön hirdette ezredéves bánat, szen-vedés *pataki kifejezés módjára!*

Kár tehát Főtisztelendőségednek vén hypo-krita módjára az égre appellálni!!!

Még e világ bűnösségén és a rossz sikerül-tén való fájdalomra sincs szüksége, mert ugyan miért kérdezték volna mindig tőlünk a pataki ifju-ság velünk szemben tanusított viseletét, hanem azért, hogy vártak ők valami többet és büszkék akartak lenni Patakjokra!!!

Ezekkel én az ügyben az utolsó szót kimon-dottan! Többet erről sem írni, sem válaszolni nem fogok!

Arra az ostoba és nevetséges megbocsátás fokozásra szavam sincs.

Mert ez már valóban a papi palásttal való visszaélés számba megy, amit én is csak... meg-bocsáthatok önnek Főtisztelendő ur.

Ám nem teszem azt anélkül, hogy egy la-tin mondást nem idézzek önnek, nem mintha nem tudná, hanem hogy elmélkedjek rajta: nosce te ipsum!

Tarnóczy Lajos.

Szeretném kisírni . . .

*Szeretném kisírni egyfolytában
Lelkemnek sok-sok bánatát,
Hogy aztán minden bú, keserűség
Örömmámorba csapna át.*

*Ugy szeretnék sirni hosszan, hosszan
Kicsiny szobámban egyedül,
Kisírni most mind azt a sok könnyet,
Mi egy élten át összegyűl.*

*Hogy aztán kacagnék mindvégiglen,
Mig a szív dobog keblemben,
Hogy senki ezen a nagy világon
Ne szánakoznék könnyemen.*

*Hogy aztán kacagnék mindvégiglen
Amíg elfogy a lehellet.
Hadd mondanák, hogy az életén át
Csak mosolygott, csak nevetett.*

Földessy József.

Mesék.

Írta: Marjay Géza.

II.

Meséltem néked édes egy mesét egy szép le-ányról és egy troubadurról. A diadalmas szere-lemnek régi, kopott históriája ragyogó köny-nyeket csalt drága szép szemedbe.

Hajtsd ölembe horzas kis fejed, hadd simogas-sam arany hajadat s mesélek néked szomoru mesét egy barna lányról s egy szőke legényről.

Midőn az óra már éjfél ütött, a társaság is csendesedni kezdett...

A kis szalonban méla hangulat ült a szivekre észrevétlenül... A fantázia szárnyára szállt, a lélek az ábrándoknak misztikus-honába s az illatterhes álmatag homályban nem hallatszik más, csak szivek dobogása...

A kis szalonnak egy rejtett zugában egy le-ány s egy ifju ültek nesztelen...

Kéz-kézben... szem a szembe mélyed: beszél-nek némán, hangtalan.

Beszélnék viruló tavaszról, napfényes édes kikeletről, mikor kinyit a sziv virága s a kiptanó rózsabimbó: a felejthetetlen, visszahozhatatlan ragyogó édes első szerelem...

A lánynak arcán hajnal pirkadása, sötét szemében mennyország s pokol, a legény szeme epe-dőn tapad rá, mint a pogányé bálványistenére.

— Szeretlek, édes — sugta szenvedéllyel; — szeretlek forró, gyötrő szerelemmel. Imádlak, mint a hívő istenét... Hát te szeretsz-e, mondjad, engemet? Tudnál-e engem egy kicsit szeretni? Csak egy kevéssé... az én nagy szerelmem naggyá teszi tiéd is, édesem.

A lány szemében lobogó láng villan... Az arcát édes hőség futja át és szempilláit boldogan lezárva forrón szoritja meg annak kezét.

Az ifju álmodozva fonja az ábrándoknak himes fátyolát:

Ha eljő az a boldog — boldog óra, hogy eljöhettek érted, angyalom, örömmámorban uszik a világ.. Pompás tavasz lesz... virágok hullanak kis lábad elé.. Illattól lesz nehéz a levegő. A lanyha szellő, madár csicsérgése csodás himnuszt fog zengeni nekünk és elsusogja mesés hangokon a diadalmas, a legyőzhetetlen szerelem énekét.

És messze-messze falombos falumban feldiszitgetnek egy kis paplakot... Vadrózsa futja be az ablakot... Egy illatos kis meleg, puha meleg fészek lesz boldogságunk örökös tanuja.

Előtte kis kert, benne a virágok: százszorszép, jáczint, sárga viola... Ób bárcsak rögtön szellőszárnyakon vihetnék én édes oda!...

És otthon élünk szerelmes bűgással, mind két szerelmes, bohókás galamb. Ha jó az ünnep, a se-lyem palástot reám adod én kicsi hitvesem és oda-bent, az Urnak szent házában imádkozunk buz-gón, igazán.

Hálát adunk az örök Szeretetnek, hogy ily boldoggá tette sziveinket.

— Az ábrándoknak himes fátyolát egy puha kéz széttépte szivtelen.

A mama jött és — vége a bűgásnak...

A társaság is oszladozni kezdett...

Mikor az ifju bucsut vett a lánytól, oly bus fájdalom lepte meg szivét... Egy titkos sejtés azt sugta neki, hogy vége, vége az ábrándvilágnak. Hogy, mint szivének forró vallomását, a boldog-ságát ép úgy tépte széjjel az irgalmatlan, könyörtelen Végtet... Szeretett volna sirva felzo-

kogni, de vissza-fojtva siró bánatát, csak azt su sogta, hogy búcsúzni kellett:

Isten vele, Isten vele...

* * *

És szállt az idő sebes szárnyakon... Az ifju küzdött nehéz harcokat. A szenvedések zajgó viharában erőtlén lelke megerősödött.

Sokszor megingott, sokszor el-elbotlott a nehéz pálya kiálló rögén. De hogyha lelke csüg-gedésre hajlott és gyáva-módra már-már vissza-rettent egy angyalarc, egy ragyogó szép szempár, mely rámosolygott biztatón, szeliden, vissza adta lelke erejét.

Ha jött az este szellemszárnyakon, merengve járkált holdas éjszakán.

Mint alvajáró semmi mást nem láttok, mint kedvesének ragyogó szemét... A csillagoknak ra-gyogó sugára egy fénylő szempárt juttatott eszébe s beszélt velök esdve hangtalan:

— Én drága szentem, gyönyörű virágom, har-matos üde drága rózsaszál, gondolsz-e rám a nyári éjszakákon?... Óh meghallod-e néma sóhajom, mely szellő szárnyán esdve száll feléd?...

Vagy elfeledted a bohó fiut, ki szivét egyszer tárta ki neked?

Nagy uri lány vagy, én szegény legény. Nagy uri pompa, fényes társaság, sok léha urfi... oly régi mese... Tinálatok a sziv joga eltörpül... s egy összetört sziv s egy boldogtalan...

Elaltatod majd szivedet te is, hogy fény és pompa boldoggá teszen, de jön idő, amikor vissza sirod az ábrándszötte boldog álmokat...

Óh fiatal sziv, amely még nem ismer lemo-n-dást minden, minden boldogságról!... Kétség, re-ménység, fájó gyönyörök közt így élt az ifju sze-relmes legény.

Várt, epedve, sóvárogva egy édes illatos kis levelet, mely tudtul adja, hogy feledve nincsen, hogy messze-messze egy szerető lány sziv csak érte dobban, csak őt szereti...

És jött egy levél, illatos levél. Az ifju lázas hévvel bontja fel. Kezét dobogó szivére szoritja és megcsókolja a kis levelet.

Pedig de kár volt! .. nem volt benne semmi, csak egy rózsaszin finom kártyalap, azon csak annyi, hogy X. Y. ur és egy kisasszony boldog je-gyesek... Aztán egy piciny kis papirszelet és rajta néhány reszkető betű:

„Felejtsen el... ugy zokog a szívem... Oly gyenge vagyok, édes jó anyámat megszorítani soha nem tudom. Ő így akarta s bár szívem összetörte, én engedelmes, hü lánya leszek. Felejtsen és legyen nagyon boldog.“

Nem mondom tovább, nagyon fáj a szívem...

Elfolytott sohaj és bús zokogás közt még most is hallok a megrázó panaszt:

Hiába vársz már, édes kis falum! Néma bánatommal én tovább megyek...

Ne legyen üres kicsiny paplakod...

* * *

Te sírsz aranyos kis virágom?...

Látod réges-régen, a messze mult távol ködében jobban szerettek, hűbben szerettek az emberek... Nem volt akadály, mely a szerető szívet elválasztotta volna. Most pedig?... minden kis rögön felbotolnak, állhatatlanok.

Vigyázz szivedre édes kis virágom!...

Szobormánia.

Aki végigkísérte az elmúlt évben a szépirodalmi és fővárosi napilapok híradásait s megfigyelte azt, hogy a különös körülmények között mind erősebben és erősebben feltámadt nemzeti öntudat milyen formában, milyen keretek közt nyilvánult meg: nagyon sok érdekes és meglepő eredményre juthatott. De olyan eredményre, amely egyáltalán nem kielégítő. Olyan eredményre amely nem rendes, normális idők tünete gyanánt számítható be, amelyet egyforrongásban, átalakulásban levő élet és társadalom nem épen egészséges nyilvánulásának mondhatunk. De általánosan ismert dolog, hogy a nagy társadalmi evolúciók idején kerül felszínre a legtöbb ferdeség s az új idők és új viszonyoknak legelső feladata épen az, hogy ezeket a ferdeségeket megszüntesse.

Azt hiszem alkalomszerű írni a kornak egy ilyen ferdeségekről, amit legjellemzőbben ez a szó fejez ki: szobormánia.

A szépirodalmi és fővárosi napi lapok — amennyiben végig kísérhettük — körülbelül husz szoborpályázatot hirdettek a mult évben s egyikét kivételével ugyanennyi szobor leleplezést hoztak hírül, amennyiben a pályázatok legalább általános értelemben sikerültek; más kérdés,

hogy szoros értelemben és a művészet igazi értelmében sikerültek-e?

Szobrot emeltek sok nagyunknak, a tudomány, művészet, a politika vezéreinek névtelen halhatatlanoknak s ez a szoborláz átragadt a nemzettesttől elszakadt új világ diasporáiban élő testvérekre is, akikhez elküldöttük Kossuthot — ércből és akik elküldötték nekünk Wasingtont — szintén ércből. — Mit adtunk nekik s mit kaptunk tőlök, pillanatnyi fellángolást, amelyet kölcsönösen elfeledtünk.

Felállítottuk a Semmelweiss szobrot. Összejöttek a magyar fővárosban a tudomány zászlóhordozói messze országokból, hogy hódoljanak, a mi diadalmunknak és hogy aztán elfeledjenek.

Ki van adva a jelszó. Szobrot Munkácsinak. A pályázat nem akar sikerülni, huzódik egyre s szeretnénk, ha huzódna addig, míg új módját találnák annak, hogyan lehet a nagyok iránt egy nemzet hódolatát más módon kifejezni. — Munkácsi alapot uraim, nem szobrot, a lapot, amelyen a serdülő festő-gárdának új meg új tagja járja be a világ, a külföld festői iskoláit.

Bocskainak is készült párjával a szobor. (Ne értsetek félre, nem a kis lelkek irigysége szól ezekből a sorokból.) Lássátok a debreceni egyetem ügye késik és el is késik, mert sohasem számíthatunk másra, csak az önerőnkre. Az állam nekünk nem ellenségünk ugyan, de egyszersmind nem is barátunk. Debrecen vezetői, egy szerény diáklap hasábjairól, egy szürke diák szól hozzátok aki nem kért és nem is kér nagy cselekvési kört és mit gondoltok, helyes-e az, amit az a szürke diák mond nektek? Én úgy hiszem helyes. Bocskainak emléket akartatok emelni. Jól van. Emléket, örökké élő szerintetek csak a szobrász nyújthatott. Nem áll. Mondjuk ez a szobor belekerült ötvenezer koronába. Nem jobb lett volna, ha ennek az épülő egyetemnek a számára tettétek volna le a nagy fejedelem nevét viselő alapítványul s felírtátok volna a kálvinista egyetem büszke homlokára: Bocskai egyetem?

Új szobrot készítettetek Kossuthnak, szabadságotok tárogatásának, mit gondoltok, nem jobb volna-e abból szintén egy az ő nevét viselő alapítványt létesíteni? Felállíthatnátok még azt a szobrot is, csak várjunk egy kissé, amíg gazdagabbak leszünk s egyuttal boldogabbak is deleatur — **nomeg szabadok is.**

Máskülönben vegyük a kérdést két szempontból tárgyalás alá: praktikus szempontból és művészeti szempontból.

Van-e helye, lehet-e helye a szobrok gombamódra való alkotásának?

Lássuk praktikus szempontból a szobrok tulságos szaporodását lehet-e helyeselnünk? Nemzetgazdasági oldalról akárhogy vizsgáljuk, akár mint nézzük körül magunkat, akár mennyire igyekeznék is velünk elhíttetni, hogy gazdag, boldog népek vagyunk: ez hazugság és önámítás. Amíg itt százmilliók hevernek holt kézben, százmilliókat dob sárba az örült esztelenség és pazarlás és százmilliókat nem tudunk értékesíteni: addig szegény koldus nép vagyunk. Nemzeti életünknek még ma is olyan stádiumában élünk, hogy meg kell elégednünk azzal, ha van kenyérünk. S hogy hatalmas lendületet vettünk volna ezen a téren: az csak szemfényvesztés. Mert anyagilag ilyen a helyzetünk: korlátozva vagyunk a kulturális előhaladás terén is s a versenyt felvenni az örületes gyorsan haladó világgal képesek alig vagyunk.

Amikor tehát ilyen viszonyok között élünk, helyes-e az, hogy csupán egy évben nem száz ezreket, de milliót dobunk ki nem számítva helyzetünket, körülményeinket, nem számolva semmivel — milliókat dobunk ki, mondom olyan valamiért, amit nélkülözhetünk, ami felesleges fényezés, ami uri passzió, de nem nekünk való? Nem vagyunk képesek megérteni, hogy a vezetők, a társadalmi, a nemzeti életet irányítók hogyan nem képesek ezt felfogni. Hiszen ha épen tereinket akarjuk diszítani, hát nem volna arra más mód, amely nem volna olyan költséges. Dehogy nem! Csak meg kell találni azt a módot. — De sokan azt mondhatnák, hogy hiszen tulajdonképpen nem is az a cél, hanem nemzeti multunk és annyiszor emlegetett dicsőségünk megbecsülése és tisztelete. Köszönöm. Én azt hiszem, nem védett és nem is fog megvédeni senkit egy faragott kőrákás fölé odaállított alak, még akkor se ha száz mázsás burgonyát nyomtatok a kezébe...

Azonban erről sokat beszélhetnénk, térjünk a dolog tulajdonképeni lényegére, ez pedig az, hogy míg kidobtok felesleges fényezésre száz ezreket és milliókat, tehetnétek azt jobb helyre és szolgáljátok vele igazán nagy és hatalmas nemzeti célokat. Nincsenek könyvtáraink — nem-

csak faluinkban, városainkban sem; nincsenek nagy alapítványaink, melyeken a tehetségek érvényesülhetnének: azáltal, hogy nem itthon elzárt légkörben, de a külföld hatalmas szellemszférájában új irányt, életet; szellemet vehetnének, nincsenek egyetemeink, amelyek igazi gócpontjai lehetnének a tudománynak és haladásnak ami van, az kevés. Mért nem adjátok ilyenekre inkább azokat a kidobott, feleslegesen eldobott óriási összegeket, hiszen így tennétek nagy, sokkal több szolgálatot a haladásnak.

Ami a másik szempontból való megvilágítását illeti a kérdésnek: erről az oldalról tekintve is helytelenítenünk kell: t. i. művészeti szempontból, mert ezeknek a szobroknak mentül kevesebb értékük van, éppúgy mint az alkalmi verseknek. Ha Phidiaszok élnének korunkban és a magyar géniusz dicsőségét kellene örök időkre halhatatlan alkotásokban fentartanunk: érteném a lázas sietséget, de ezt a mai lázas sietséget csak szobormániának nevezem.

Azt mondják nagy időket élünk, új kort, új irányt készítő vezetők vezetnek, de hogy... Filiszter idők még ezek. Remélnünk lehet azonban, hogy ezek az idők megváltoznak, megváltoznak az emberek is s nem történik meg az, hogy a kutyahüségben odáig menjenek, hogy az imperátornak szobrot emeljenek, annak az imperátornak, akit a történelem a maga kéréllhetetlen kritikájával még ezután állít oda a semmik vagy legjobb esetben a középszerűségek közzé, akit nem élettelen ércömög és kőoroszlánok védencének meg a megsemmisüléstől, hanem élő, örök, nagy erények.

Debrecen, 1907 jan. 28.

Boanerges.

Versék.

Irta: Szabó István.

Fokról fokra.

*Gyermekkoromban játszótársam,
S most lelkem álma vagy te nékem!
Ha így haladnánk fokról-fokra:
Te lennél majd a feleségem!*

*Te volnál az én gazdagságom!
A földi Pornak drága Éden!
S el nem cserélném semmi kincsen
Tevéled az én szegénységem!*

*Nem maradnék én soha többé
Te melletted koldusan, árván!
S ha mindent elveszitenék is:
Tebenned százszor feltalálnám!*

*Gyermekkoromban kis pajtásom,
Most lelkem álma vagy te nékem!
És lángba csap a vágy, a sejtés:
Ha — te lennél a feleségem!*

Fagyos szívvvel.

*Tavaszi remények! Fényes, boldog álmok!
Nem ez a világ itt, más a ti hazátok!
Szálljatok csak! szálljatok!...*

*Hideg itt az Élet! Hideg itt a Szív is!
Szálljatok csak szebb hazába,
Bárha lelkem árvasága
Visszasóhajt, visszahív is!*

*Az én lelkem már csak holt álmok lakása,
Aki belezárult: nincs feltámadása!*

*Szálljatok csak! szálljatok!...
Mégfagy itt az Élet! Mégfagynak az Álmok.
Vissza innen! Messze! Messze!
S hogy a lelkem el ne veszne:
Én is szebb hazába szálllok!*

Apróságok Arany Jánosról

Március 2-án van Arany János születésnapja s 1907 márc. 2-ika immár a 90-edik.

A nagy költő szellemének óhajtók adózni, midőn most kilencvenedik születésnapja alkalmából ide jegyzek néhány apróságot, amelyeket részint a szalontai hajdani Csonkatoronyból, a mai Arany muzeum-ból, részint hallomás útján gyűjtöttem össze.

Általánosan ismert mondás, hogy az apróságokból lehet megismerni legjobban az egyes emberek jellemét.

Van egy öreg nágynéném, ki egykoron, kis leány korában sokat járt Aranyékhoz: Aranyé kézimunkára tanította. Kérdezősködtem tőle Aranyról s csak annyit mondott: »nagyon csendes ember volt«. És én azt hiszem, hogy e négy szó legkitünőbb rövid jellemzése Aranynak: magában foglalja összes főbb jellemvonásait.

Az egyszerű Arany, kit, mint diákot, egyszerű festetlen, megvasalt szekérderekba illő hegyes fenekű ládával hoztak be Debrecenbe, később, mikor a legdiszesebb állásokat ajánlották fel neki (pl. egyetemi tanszék) s ezek egyi-

két viselte is, akkor is hü maradt önmagához. Mutatja szobabutorzata, különösen egyszerű, rámás ágya, a milyeneket ma már csak nagyon közönséges házaknál találunk. Azt pedig, hogy volt-e valaha ezüst, vagy épen arany óralánca, nem hallottam, de egy háromszegletű acél lánc ma is megvan.

Egyszerűségével rokon rendkívüli takarékosága. Nem volt se nagyon gazdag, se nagyon szegény (»földem is van, talpalatnyi birtok«) de amije volt, azt igen megbecsülte. Volt egy nagy himzett bőrtárcája. Ezt egy kissé vastagította is, de meg, hogy egyszerre ne pusztuljon az egész, ketté vágta, csak az első felét használta. És ez az első fele is elég volt, úgy, hogy a másodikkal nem is került a sor. Különbösen érdekes, hogy mennyi ideig megőrzött és használt egy-egy kisebb tárgyat is. Ott van pl. a zsebkés. Más embernek hány, meg hány kell néha még egy évben is. És relikviái közt van egy ócska tollkés, melyet 1852-től használt egész haláláig, tehát kerek 30 esztendeig. Vége felé azonban tán maga is megunt, mert mintegy előbbi tisztéről lefokozva, csak pipakaparásra használta. Ha valamije elromlott, vagy eltört, nem hajította el és nem vett helyette másikat, hanem maga kijavította, gyakran megdrótozta. Volt pl. egy másik pipakaparó kése (talán az előbb említett előtt használta); a nyele eltört, fogta magát, összedrótta és újra jó volt. Így tett gyakran a legkényesebb tárgyakkal is. Ilyenek egy szivar-szipka és egy tajtékpipa. Eltört mindakettő; de még sajnálta nyugalomba helyezni, tehát drótokkal összeerősítette és használta tovább. Pedig ez utóbbinak egyáltalán nem volt szükében. Különbösen szeretett elbábrálgatni egyes apróságokkal s a kisebb dolgokat, bármifélek is voltak, maga végezte. Bizonyosságai külön tokokban szép rendben tartott, mérő eszközei, fenkövei s egy kis zöld tokban varrókészlete és egy fekete selyem szemüvegtok, melyet ő maga varrt.

Rendes, pontos, vagy amint manapság mondják: pedans ember volt a legnagyobb mértékben. Relikviái közt van a kis orvosságos doboz, melyek, minekutána a bennök levő pirulák, vagy porok elfogytak, más szerepet nyertek. Az egyik kék ceruzával e felírás van nyomtatott betűkkel: »Szegek, acél tollak«. Ebben van néhány apró szeg és írótoll. Az »acél« jelző különben

azért indokolt, mert munkája egy s talán nagy részét nem acél, vagy aluminium, hanem luddollal írta. A második doboz fedelén kék és piros ceruzával, szinte nyomtatott írással e felirat van »Húr«. Ebben voltak és vannak gitárjához való húrok különböző nagyságban, használtak és nem használtak. Különben a lyrán kívül ezt is igen sikeresen pengette még öreg korában is. A harmadik dobozban hajdan szalmiák cukor állott, most rajta e felírás van »Inggomb«, benne pedig két általa használt fekete inggomb. Legérdekesebb a negyedik. Felírása ez: »Fogak«. Ebben van hat fog, külön-külön becsomagolva egy-egy kis papírba, melynek belsején rá van írva, hogy hanyadik foga volt, honnan huzzák ki s némelyiken ott van a dátum is. Pl. ilyenformán: Bal, alsó, közép, zápfog. E hat darabon kívül még van egy a ravataláról levágott hajával együtt hasonlóképen becsomagolva és meghatározva.

Fehérnemű szekrénye ajtója belső falán álan dóan ott állott fehérneműinek sajátkezü jegyzéke. Van azonban ennél egy érdekesebb jegyzék 1882-ből, melyet akkor készített, mikor Margitszigetre készült, hol nyaralni szokott. Amint csomagolt, elvinni szándékolt holmijait összejegyzete a legkisebb apróságig, hogy valamit otthon ne hagyjon; ilyenformán: Szigetbe vittem 1882: 3 felső kabát 2 betéve, alsó kabát 4 betéve, házi kabát 1 betéve, háló kabát 1 meg. 3 mellény 1 rajtam 2 betéve, nadrág 4 betettem, kalap (egyik csak), 2 topán betéve, 3 pár plaide sapka 1 betettem, szemernyő (kézben), 1 nyakravaló, keztyű zsebekben 3 pár, esernyő, napernyő 2 drb. tükörtök, óratok, ruhakefe 1 bent, szappan, fogkefe 3 bent, kézi táska kötélekkel 1 kézben, rongy tépés stb. van elég téve, szivar dohányféle van. Végül: könyvszekrényem kulcsa a hűrtartó skatulában van az asztal fiókban.

Nagy pipás, nagy dohányos volt: dohányzott, mondhatni az utolsó pillanatig. Pipái közt van egy félig megtömött, illetőleg félig kiszivott, amelyek halála előtt fél órával maga töltött meg, de egészen kiszivni nem tudott. Különben pipái és kovái egész gyűjteményt alkotnak, mivel ő az acél-kova, taplót javában használta. Dohányából ma is van, melyeket rokonaitól, jó ismerőseitől kapott, nagy bádóg dobozban, amilyenekben a kereskedésekben a cukrot tartják. Hasonlókép

szivaraiból is (pl. utolsó szivarkészlete). Nagy dohányos emberek, amint a relikviákat szemlélik, gyakran vetnek sanda szemeket a jó száraz dohányra és a hasonló havanna szivarokra. Egy időben burnótozott is s ekkori 48 előtti tubák-szelencéje ma is megvan.

Bevételéről állandó jegyzéket vezetett s erre, mintegy jellegként, odairta Horatius következő sorait:

Frui paratis et valido mihi
Latoë, donec et, precor integra
Cum mente nec turpem senectam
Degerere nec cithara carentem. (Ad Apollinem.)

Ezzel szemben összegyűjtötte számláit s fedelére, hasonlóan az előbihez ráírta a következő sorokat:

Wie ich Zeit und Geld verthan,
Zeigt das Büchlein lustig an: (Goethe.)

Magyarul:

Pénzt s időt, hogy vertem el,
Arra e kis könyv felel.

Van egy harmadik iratcsomó is, melynek nagysága a számlakéval vetekszik: ezek receptjei, melyek azonban nem érdemeltek ki semmi nemű címet, vagy megjegyzést. Apróságai közt van egy alul-felül tintás jókora, megviselt luddoll: ezzel írta a Széchenyi ódát. Arany igen dicsérgette és nagyon meg volt vele elégedve annak dején, de nem azért, hogy vele írta meg egyik iőrökbecsü költeményét, nem, hanem azért, mert több, mint egy hónapja, hogy használja [és még mindig igen jól fog. Aztán van egy kis orvos-ságos kanál, melynek feje egy ezüst huszas. Históriaja az, hogy mikor ezek a huszasok először forgalomba kerültek, a központban levő Petőfi vitt Aranynak Szalontára, mintegy mutatóba hármat, Arany mindből egy-egy orvos-ságos kanalat csináltatott, talán gondolva, hogy ez utolsó perceiben is emlékeztetni fogja legjobb barátjára, hiszen erre lesz szüksége legtovább.

Arany már kis iskolás fiu korában készítgetett névnapi köszöntőket, amelyekkel aztán maga járt, hasonló gyerekekkel együtt, különösen karácsony másod napján István napkor, köszönteni. Azt tartják, hogy a Szalontán ma is haszált verseket ő készítette, amilyen pl. ez is:

Szent neved napjának földerült hajnala,
Rád tekint az égből Istennek angyala.
Tégedet N... István az Isten éltesse.
Éltesse kívánom, soha megnevesse!
Sőt inkább szeressen, mennybe bevezessen!"

Névnapi üdvözetét később is nem egyszer versben fejezte ki. Ilyen legrégibb kézirata is 1825-ből, melyet egykori tanítójának Bálint napra irt:

»Ha megérdemlette azt az arany almát
Vénus, melynek Páris elvette jutalmát,
Midőn egy időben az Ida hegyében
Három Istenasszony együtt ülésében
Junó gazdagsággal Párist megbiztatta,
Egy arany almáért, de el nem kaphatta,
Minerva tudományt ígért s bölcsességet
De ezzel nem ére szándékában véget.
Vénusznak végtére az volt ígéreti,
Hogy a legszebb leányt ölébe ülteti,
Kap rajta az ifju, ugyis heves vére
Tüzesen gerjedvén egy szüz szerelmére.
Azt az aranyalmát hozzá gördítette.
Igy a szép Helénát feleségül vette:
Mennyivel illőbb hát koszorut fonnyunk,
Melyet örömök közt homlokára vonnyunk.

(Folyt. köv.)

Gondolat.

*Mondják, hogy az élet gyötrő, lázas álom,
Melyből halál az ébredés.
S míg itt eltűnődünk egy-egy bokó vágyon
S még alig éltünk ez álomvilágon,
— Hisz boldogságunk oly kicsiny, kevés —
Már itt az ébredés!*

Huszár Gyula.

Cicus.

Irtá: Vidovich Ernő.

Hatfaludy Zoltán ott ült a zongora előtt s elmerülve nézte az elsárgult billentyüket. Épen hat esztendeje nem nyult a zongorához senki.

Hat esztendeje! Akkor is ilyen nedves, kellemetlen őszi alkony volt, a kályhában halk lobbogással égett a parázs. Ő elmerülve ült a székén s egyszerre kitipegett a szomszéd szobából egy apró baba, fáradtan odahajtott a férje vállára.

Hatfaludy vigyázva óvatosan szoritotta kis kezét.

Azután az asszonyka odament a zongorához, gyertyát gyújtott és kikereste az ura kedves Chopin mazurkáját. A negyedik volt, amelyben rövid zsongó ütemek váltakoznak, ahol minden hang a szivhez férkőzik.

De néhány ütem után abba hagyta. Visszaforult az urához és halkán suttogta:

— Olyan fáradt vagyok. Rosszul vagyok.

Hogy rohant akkor hozzá. Odatérdelpelt elébe és kétségbeesve suttogta:

— Cicus, mi bajod van, szólj, szólj.

Az asszony nem szólalt. Az ura alig tudta bevezetni a másik szobába — ki tört a nagy krizis.

És Hatfaludy a szomszéd szobából hallgatta panaszos nyögéseit. Járt fel és alá, végigvetette magát a pamlagon, azután megint felugrott és folytatta száguldását.

Nem mehetett hozzá, nem foghatta meg a kezét, nem suhatta a fülébe:

— Cicus, én vagyok, ugy-e már nem fáj semmi?

Arra, ami azután következett, nem tudott emlékezni. Csak sejtette, hogy kivezették a fekete kopár temetőbe, kezébe adtak egy röggöt, hogy küldje el utána, de ő nem tudta megtenni, csak leroskadt a földre és ugy suttogta:

— Ugy-e nem igaz, cicus? Csunya álom az egész, vagy rossz tréfa?

Hazajött az üres, kihalt lakásba. A zongora még mindig ott állott kinyitva, mintha csak most hagyta volna abba a cicus, a nyitott hangjegyen még látszott nedves ujjá érintése.

Mintha most hagyta volna abba. Mintha most jöttek volna verőfényes tavaszi napon kis lakásukba, mintha most ült volna először a zongorához, hogy eljátsza az ura kedves mazurkáját.

Leborult a zongora elé és zokogott keservesen. Hanem a szomszéd szobából szekundáltak neki, apró nyögéscsélés verte fel a fájdalom mélabus csendjét.

Hgy gyűlölte ezt a gyermeket. Hat esztendő óta alig nézett rá, engedte vadul felnőni, alig beszélt vele a hat év alatt hatszor, hidegen hagyták, mikor a dada jelentette, hogy a kisleány most szólalt meg először — azt mondotta: pa-pa — most nő az első foga, most teszi az első tipegő lépéseket. Gyűlölte.

Hat esztendeje. A szomorú évfordulón nem változott semmi. A zongora most is ugy állott, rajta a Chopin mazurkája. Nem engedett a zongorához egy lelket sem, maga törülgette le mindennap, óvatosan, nehogy megszóljalon valamelyik.

Felállott a zongorától, fázott. Hátát a kályhához támasztotta és újra felidézte a multat.

Ma hat esztendeje!

Nyilott az ajtó és halkán betipegett a cicus.

És csakugyan nyilott az ajtó. Halk, tipegő léptekkel lépett be rajta ő, a sötétben nem látott semmit s ment egyenesen a zongorához.

Felkapaszkodott a székre és megütött vigyázva, értelmetlenül pár billentyűt.

A Hatfaludy feje ingott. Odarohant a zongorához, ölebe kapta a csöppséget és lihegve kiáltott:

— Cicus, cicus!

S a csöppség odahajtotta fejét a vállára s úgy sugta:

— Apuci.

Megrázkódott. Nem látomás volt, de valóság.

Haragosan eltaszította magától a gyermeket.

Abban a pillanatban kigyuladt egy senvedő zsarátnok és fényét odavetette a gyermek csodálkozó, ártatlan arcára.

És Hatfaludynézte a gyermek szemeit. Ugyanazok a fekete, élénk szemek voltak és amint sokáig nézte, minden vonásán felismerte a felesége szelid, bájos vonásait.

Ellágyulva magához vonta a gyermeket és könnyezve sugta:

— Cicus, cicus...

Mese.

*Volt egyszer egy szép ifju legény
És volt egyszer egy szép ifju lány.
Egymást meglátták, megszerették
S egymáséi lettek pár hét után.*

*Szerettek nagy, hű szeretettel
S boldogan éltek addig a napig,
Midőn egy szép, tavaszi reggel
A nő meglátott egyszer — valakit.*

*És amig a férj bánatában
Vigaszt keresett fájó szívére,
Mélyen nézett egy szőke kis lány
Csábosan mosolygó kék szemébe.*

*A béke eltűnt, de nem soká...
Visszatért újra... pár hét után
Boldogok voltak ismét — csakhogy
Más volt a legényé s másé a lány.*

Debreczeni István.

Evelin.

Egyik barátom mondta el a következő szecessziós történetet:

Hires szép lány volt annak idején Szentjánosi Evelin. A nagy szépségénél csak a kacérsága, ravaszága volt nagyobb, no meg apjának adósságai.

Szakértők állítása szerint az a pár ezer hold anynyira nem volt már az övé, hogy János ur akár a nemesi kuriája tetejét is adósságlevelekkel fedethette volna be cserép helyett.

És Evelin pompásan beleszületett ebbe a környezetbe. Századvégi leány volt a szó legcinikusabb értelmében, kinek fejét romantikus álmok talán sohase zavarták. Összes ambíciói toalettkérdésekben, báli sikerekben, nagy uri kedvtelésekben merültek ki s pár zajos év eltelte után minden lelki erejét egy vállalat érdekében összpontosította, melynek végén hatalmas kérdőjel gyanánt egy gazdag férj állott. Mert Evelin a gazdagságot és nem a jóságot, szeretetet tartá a férjek s a családi élet legkivánatosabb jellemzőjének. Saját bevallása szerint ő tul volt már a két szerető sziv, meg egy kicsi kunyhó féle mesék korán. És szálló igévé vált egy mondása, melyet bizalmas körben szokott e tárgynál hangoztatni:

— Szerető szivet nagyon gyakran találok — a házasság után is; gazdag férjet ellenben ritkán és mindig a házasság előtt.

Egészen természetesnek tartottuk tehát, amikor Evelin a Sándor Géza élete-hajójával kötötte össze süllyedő bárkáját. Sándor Gézáról mindenki tudta, hogy nem Antinous, hanem Krózusnak tartotta mindenki. Később kiderült, hogy egyik sem, csak jobb módú földesur, aki megélhetne a maga becsületéből — de nem Evelin mellett.

A természet és a logika törvényei mondtak volna csődöt, ha az, ami megtörtént, be nem következik. A férjnek még házassága előtt volt néhány függőben levő szerelmi ügye. Ezekről s velük együtt egy csomó ropogós bankjegyekről megszabadulva, nászutra mentek. Hogy ez mibe került, csak a Sándor jogi képviselője tudná megmondani, aki eljárta a felveendő kölcsönök dolgában.

Mikor végre haza vetődtek, jobb ügyre méltó buzgalommal igyekeztek példáját adni az esztelen pazarlásnak s a felfordult háztartásnak.

Rendnek, okosságának sehol semmi nyoma; hanem nyilt ház, nagy estélyek, bálók, lóverseny, tengeri fürdő s minden, amiről Evelin annyi kedvvel álmodott valaha.

Mindezek koronájaképen a férj elkezdett ész és szerencse nélkül kártyázni. Mint mondá, csak kárpótolni akarja magát, amiért nem szerencsés a szerelemben. Azonban a szálló-ige, melyet stra-

tégiai műveleteinek sarkpontjául választott, épen nem bizonyult csalhatatlannak s Evelin, akinek e tekintetben még az apai háztól volt némi tapasztalata, remegve látta az elkerülhetetlen katasztrófát. Látta s menekülni igyekezett, mint a patkány a sülyedő hajóról. Abban megállapodott, hogy neki még a nagy dobpergés előtt el kell válnia férjétől s biztos kikötőbe menekülnie, de hogyan?

Természetét tagadta volna meg, ha szándékát őszintén bevallja férjének és az ő segítségét kéri ki. Csinálhatta volna aztán botránnyal, házasságtöréssel s itt számíthatott volna is néhány barátja szives közreműködésére, de hamarosan tuladott e terven. Nem csak mert kétélű fegyver, de mert elvégre mégis csak érzett némi — nem szerelmet, de hálát férje iránt, aki pár év alatt leányálmaiból annyit valóra váltott.

Végül roppant egyszerű mód jutott eszébe. Miért törje fejét épen ő e kellemetlen témán? Mire volnának jóbarátai? Feladja valamelyiknek a talányt s a megoldás nem marad édes jutalom nélkül...

* * *

Patay Pál egyike volt a szép asszony legkitartóbb s legmerészebb udvarlóinak, aki nem csinált titkot abból, hogy Sándor Géza szerencsés elhalálása esetén épen nem idegenkednék a szép Evelinnél örökébe lépni

Egy ködös téli estén ismét ott ült Evelin budoárjában. A rózsaszín villanyfénynél s elragadó helyem pongyolájában talán igazabb volt, mint bármikor.

Patay Pál ez este valóban csodálatra méltó példáját adta a férfias önmegtartóztatásnak. Mert mig villámló szemekkel, meg megránduló ajkakkal szemlélte, szinte nyelte az asszony ábrándos arcát, szoborszerű idomait s egész, kívánatos alakját, vidáman és közönyös hangon tudott beszélni a divatról, közelgő multságokról s pletykázni Evelin barátnőiről. A bucsuzásnál aztán Evelin minden bevezetés nélkül, ellenben ez alkalomra tartogatott legészvesztőbb mosolyával azt mondja imádójának, suttogó, bódító hangon:

— Tudja mit, Pali? Válasszon el engem az uramtól!

S miután még lágyan oda simult az ölelő karokba s átengedte kezét, arcát a szenvedélyes csókáradatnak, szeliden kituszkolta őt az ajtón...

Patay Pál úgy találta, hogy ez meggondolandó feladat. S miután vagy három napon keresztül, mely idő alatt feléje se mert nézni a szép asszonynak, számtalanszor konstátálta ugyanezt a megoldás mikéntjének halvány sejtelme nélkül, boszusan adta meg magát sorsának.

És a véletlen, a don Juánok ez orgazdája, most is megkönyörült szenvedésein. A negyedik napon délelőtt beállit hozzá Sándor azon baráti kéréssel, zsiráljon neki, becsületbeli tartozásai kifizetésére, egy tizezer koronás váltót.

Patay Pál agyán hirtelen egy megváltó gondolat cikázik át. Az ötlet merész ugyan, de megkockáztatható. Lehet, hogy elfogadja s ezzel a rejtvény meg lesz oldva; lehet, hogy párbaj lesz a dologból; de ez sem baj. Egy jól célzott golyó, bármelyik féltől jön is, felmenti a további gondolkodás kötelessége alól.

— Nézd, Géza, — szolt tehát rekedtes hangon — mondok valamint s aztán rendelkezésedre állok. Remélem, nem mondok neked ujságot azzal hogy erősen inog lábaid alatt a talaj s anyagilag matematikai pontossággal kiszámítható rövid időn belül tönkremégy... Én szeretem a feleségedet... Ha elvász tőle, itt van nálam egy csekk huszezer koronáról...

Sándor láthatólag meglepődött e nem várt ajánlatra, hanem Palit nem vágta pofon. Sőt huszonnégy órai gondolkozási időt kért...

Harmadnap aztán Evelin telpakolt, elment valamelyik nagynénjéhez és hat hó mulva Sándor hűtlen elhagyás címén megindította a válókeresetet, mely egyhangu megegyezés folytán rövid célra vezetett.

* * *

— És Evelin azóta boldogul él Patayval — kérdém.

— Evelin aztán hamarosan egybe is kelt — nem Patayval ugyan, hanem egy másik leánykori ideáljával — válaszolt barátom szarkasztikus mosollyal, majd látva kérdőjellé vált arcomat, szó nélkül folytatá:

— Patay először normális emberhez illően arra gondolt, hogy ilyen blamázs után ő teljesen fölösleges a világon. Később töprengeni kezdett, ne vigye-e magával Evelint is a másvilágra. Végül, mint okos ember, kitünőnek találta az ötletet s azóta mindennapos vendég és házibarát Evelin és új férje házában.

(Kolozsvár.)

Bartha József.

A huszas években.

Bolondos fővel óh de sokszor
A kis rögön is megbotoltam!
Óh hányszor sirtam felzokogva,
Reményem vesztve, elhagyottan!
Ha kártyaváram összeomlott
S a sors hozott rám röpke gondot,
Kiöntém búm és bánatom:
Fakadt sok panaszos dalom . . .

Óh édes álom, bűvös álom,
Napfényes első szerelem!
De mennyi fájó és regényes
Bánatot hoztál énnekem . . .
Bolondos szívem meggyötörtem.
És elfáradva, összetörten,
A párnám könnyel áztatám
Sok felejthetetlen éjszakán . . .

De boldog is a gyermekélet,
De boldog is az Istenem!
Virágnak nézi a bogáncsot,
És mindenben oly szertelen . . .
Hej! mennyi ábránd, mennyi eszme
Repült el bús homályba vesztve!
Megüt a hervadás szele:
Tartott az álmok mezeje . . .

Virághimes mezőkön jártam,
Bódító volt az illatár,
Fiatal voltam — bolond voltam:
Nekem dalolt minden madár.
Mind elhervadtak a virágok,
Tarlott mezőn dideregve járok,
Kihalt szívemből a remény
A huszas évek kezdetén . . .

Zsibongó vásár ez az élet
S az ember olyan szívtelen . . .
Uszunk a szennyes áradattal;
Nincs itt jövő, csak mult s jelen.
Uzom . . . el-elnyel már a hullám,
Undok, piszok, de sok tapad rám!
Letörölöm — újra rám ragad
A véres-könyes áradat.

Amint elnézem ezt a képet,
Szívembe szur a fájdalom
És még megmaradt könnyeimmel
A dicső embert siratom.
Fáj a szegény panaszkodása,
A jóbarát agyarkodása,
Bukott erény, hazug mosoly . . .
Ah! nincs oázis itt sehol.

A becsületnek nincs jutalma,
A bűn meg diadalt arat,
Tehetség, szorgalom hiába,
Elsőpri mind az áradat.
Hogy zúg az éhezők siralma!
Ez a világ a pénz uralma!
Uram! tovább így nem lehet:
Óh sujtsd te ránk ítéleted!

Kiéggett szívvel elborongok
Az élet nagy küzdelmeim . . .
S szeretnék sirva felzokogni,
De elapadtak könnyeim . . .
Jaj! fáj a tudás, fáj az élet!

Már minden, minden semmivé lett . . .
Egyetlen vágyam, minden álmom
A huszas évek tavaszán:
Még egyszer . . . egyszer sirva sirni
Lázás, szerelmes éjszakán . . .

Marjay Géza.

Tárcairodalmunk.

A felületesség, mely napjainkban mindent jellemez s melyről leszokni — úgy látszik — nem igen akarunk, — hisz' oly kényelmes ez, — korunknak egyik nagy hibája. Manapság nem veszünk időt magunknak ahhoz, hogy, valamit pontosan, jól elvégezzünk, sietünk mindennel, összeütjük jól-rosszul s megyünk tovább. Manapság nem érünk már rá arra, hogy valamit részletesen átvizsgáljunk, átforgatjuk, néhány szót kiragadunk belőle s ez elég.

Egész irodalmunkon meglátszik ez a nem-törődömség. Újabb „modern“ íróink művei közt nem igen találunk hosszabb dolgokat. Ötletszerű apróságok, croquis k, kis jelenetek s más ily nagyon csekély értékű dolgokban merül ki tehetségük, mert nincs kedvük a komoly munkához, a beható tanulmányozáshoz. Ha néha találkozunk is valami hosszabb munkával, az is leginkább nem más, mint összefüggő apróbb történetkék, epizódok láncolata. A szükséges ismeretek s az alapos jellemrajz majdnem teljes hiánya az, ami e műveknél szemünkbe ötlük. Szomorú jelenségek ezek s irodalmunknak nagy kárára vannak. Tehetséges ifjú íróink ereje szétforgácsolódik s nem tudnak állandó, örök értékű alkotni, pillanatnyi sikerekben merül ki minden dicsőségük.

Az irodalom minden ágában látjuk ez irányzatnak, a felületességnek káros hatását, de különösen tárcairodalmunkban.

Napilapjaink tárcacikkei azok, melyekről szólni akarok. Régi lapjaink tárcáit leghiresebb íróink irták s majd mindegyik tárca a legtökéletesebb alkotás volt. Csakhogy akkori íróink lelkiismeretesen végezték munkájukat s nem sajnálták a fáradságot.

Ma azonban alig akad lap, melynek tárcacikke megérdemli az irodalmi mű nevét. S ennek okát nagyrészt abban láthatjuk, hogy íróink részéről a tárca semmi méltánylást sem talál. Ifjabb nagyjainknak a tárca már hosszú. Lázás sietségükben csak apróbb dolgokkal foglalkoznak, olyanokkal, melyeket megírhatnak a mindennapi,

körülöttük történő események kinálkozó hangulatai alapján. Amihez nagyobb tanulmány, komoly munka, nekiadó buzgalom kell, azt elmellőzik, azzal nem foglalkoznak.

Van ugyan még elegendő számu kiváló tárcaíróink, kik hivatott munkásai e műfajnak, csak hogy ezek néhány lap közé vannak csoportosítva s így a legtöbb lap hivatott tárcaíró nélkül marad. Éppen ezért a legtöbb lap tárcaja felületes, üres. Látszik rajtuk, hogy megalkotójuk csak kényszerűségből ült le írni. Nagyon gyakran nem ismerik a viszonyokat ama körben, melyben történetük mozog, melyből alakjaikat veszik.

S ezért egyes lapokban gyakran oly dolgok látnak napvilágot, melyek a csak kissé is intelligens embert megbotránkoztatják, mert képtelen lehetlenségekkel van telítve az amugy is rossz szövéssü mese. S éppen az a sajnos, hogy az ilyen dolgok különösen azon lapokban fordulnak elő, melyek bizonyos párteszmeék szolgálatában inkább a köznép kezeiben forognak s ferde világításba helyezvén a tényeket — tudatlanságból, — igen alkalmasak egyes társadalmi osztályokkal s állásokkal szemben gyűlöletet kelteni a kevésbé műveltek között.

Az irodalom ezen fattyuhajtásait ki kellene irtani. Nem szabadna egy lapnak sem megtennie azt, hogy egy tárcát, noha az a lehető legrosszabb, leközljön csak azért, mert politikai irányának megfelelően szid valakit. Az ilyenek pedig egyes lapoknál napirenden vannak.

Azonban dacára annak, hogy látjuk e hibákat s belátjuk, hogy változtatni kellene rajtuk, mégsem javulnak meg ez állapotok és aggasztó jelenségek mindaddig, míg új kor, új emberek nem jönnek, kik újabb, jobb eszméktől legyenek áthatva, visszatérve sokban a régmúlt idők tiszteletreméltó és örökfényű irányaihoz.

Ez új embereknek nekünk kell lennünk, ez új kort nekünk kell megteremtünk.

— ti. —

Diák típusok.

Írja: Tarnóczy Lajos.

I.

A művész.

Alaptalan, bár szerte hangzó vád ellenünk, hogy a debreceni theologus diák nem rendelkezik a művelt társas körökben megkívántató simasággal. Én írom, ez ma már elavult, elfogult nézet!

Ne csodálkozzék senki; sőt igyekezzék mihamarabb megszabadulni az ilyen idejét multa előítéletektől, mert én bizonyítani is tudok és akarok!

Hisz kínálva-kínálkozik erre a mi kedves művésznünk személye! Két muzsának csókjától fénylik a homloka! Ez a refulgentia (aspaugasma) többet ér ma, és ért mindig is a vertarany csábitó csillogásánál!

Zongorázni úgy Liszt Ferenc óta senki nem tudott.

Szokásai eleitől fogva klasszikusak voltak és igazolták azt a régi mondást: a nagy események előre vetik árnyékukat. Már kis diák korában, mint dárdás, kesztyűben sepepte a szobát, ebben tanult, tornászott, aludt. És még most sem szakadt le a kezéről; jobban félti az ujjait, mint a kínai mandarin frissen aranyozott körmét. Halandó szem két kacsójának ragyogó epidermiszt nem láthatta, csak ha zongorázik; mert ő neki az ujjában van a tehetsége! Ebből már magából megítélheti mindenki, aki elhiszi azt, hogy a bőr finomságának mekkora szerepe van az ember egész lelkületére, mily páratlanul intelligens lelkű ember ez a művész! Olyan, mint a tiszta ablaküveg, melyen már a lehellet is meglátszik. Szinte félve közeledik hozzá ez a durva sár test, ő megtestesülése a spiritiszták perispit-jének!

És milyen megfejthetetlen rejtély egész élete! Senki az ő utainak kezdetét és végét még ki nem találta!

Kérdésedre csak diszkréten mosolyog, mint a hamvas szilva, de épen azért oly kedves és szeretetre méltó!

Egyetlen egyszer birtam vallomásra, de abban is mennyi a homály, mennyi a finomság, a diszkréczió.

Még a múlt tavaszon történt. Gyönyörű vasárnap délután volt. Rajzott a nép a szabadba, a zöldbe üdíteni lelkét a természet szépségeivel, szerelmes madárnak szívet csalogató, biztató énekével. Ott ült a művész is a nagyerdőn, a sétáló uttól kissé félreeső padon.

Egyszerre feltűnt azonban mindenkinek vällig érő hajával.

Én egész bizalommal közeledtem hozzá:

— Élvezel testvér?

— Ülnél le koma! — felelt rejtélyes mosollyal kellően föl angoltapaszoszott arcán!

Kezét nem nyújtja, mert ő már tudja, kesztyűben nem illó kezet fogni.

Most egy negyed órai közös hallgatás után végre neki bátorodtam, messze csapongó fantáziájának utját szegni egy prózai kérdéssel:

— Uzsonáztál már?

— Látod amott azt a két nőt? volt a felelet.

Mit tehettem egyebet, vélvén e körül forog a rejtett gondolatköre, válaszoltam:

— Látom!

— Azt a barnát te! s közben meglök a mutatóujjával!

— Hogyne látnám!

Már azt igazán szerettem volna tudni, melyik, mert vagy ezer a legkülönbözőbb kora, ruhája, de talán mind barna nőnemű személy sétált az uton. Vallatni akartam. Nem szólt erről tovább egy hangot sem, csak monologizált most már hangosan:

— Tegnap a dalestélyen meghívott egy tanár ur. Igen szép kis leánya van, mondhatom! Megtanítottam egyik nótámra, oly gyönyörűség volt! Már kezdett a guta kerülgetni! Még kombinálni sem lehet. Hisz hány ember van Debrecenben, aki tanár is, lánya is van!?

Ebből ugyan senki okosabb nem lesz!

Ekkor azután utánozhatatlan pózzal felkelt, páratlan ügyességgel téve fel kalapját, nehogy valamelyik okvetetlenkedő hajsza kibodorodjon a panama alól és otthagytott.

Valami delejes erő látszott vonni a hullámozó hölgyfolyamba; talán az ismeretlen barna nő; talán a tuloldalón csattogó fülemile, melynek énekét kottázni akarja?

Ki tudja egy művész uttalan-utjait, magas cék-ben járó terveit kiszámítani?

Talán éppen ekkor szülte vajudó lelke, füle és kesztyüs uja azt a két nótát, amely azóta már a könyvpiacra is megjelent!

Apai jussát mind kikérte, csak hogy a nyomdai költséget kifizethesse. Ilyen a múzsa csókja, adózni is kell érte! Azóta még nagyobb, kiforrottabb, alig megközelíthető lett.

A japáni császárnál könnyebb kihallgatást nyerni, mint vele szóba állani. Már ő ember! A kék vér bélyege ott van szelleme alkotásán, arisztokrata, mint Pali herceg vagy akár egy lovag! Ennek megfelelőleg elhagyta a népdalköltést, csak nem pazarolja szellemi kincsét holmi kocsis nótákra, mostanában már klasszikus költeményeket zenésít meg!

Horácius ódáira vetette magát! Micsoda mese dolguk lesz ezután a nyolcadik gimnázistáknak. Zongorával, hegedűvel tanulják a könyv nélküli latint.

A zord és fagyos érettségi vizsgálatokon megüti egyszerre a legátus regalis a kurta zongorát, a remegő diák felbuzdulva énekli: *Maeenas atavis edite regibus (forte). O et praesidium et dulce decus meum (mollissime).* És így tovább, fortior és fortissime. Ez lesz még a művészet és a mi művésznünk diadala!

Van-e még valaki, aki elfogult a debreceni diákkal szemben? Mondhatom s e példából bárki láthatja, kritikát róla nem is mondhatnak, mert nem is értik, hisz' még a közoktatásügyi tanács is tanulhatna egynémelyiktől!

Irodalom.

Általános nyelvtudomány. Irta: dr Rubinyi Mózes. Ez a kis könyv olyan tárggyal foglalkozik, amely minden művelt embert érdekel. A nyelv életének kérdései, ahogy a szerző őket elénk tárja, világos, egyszerű s mégis eredeti módjában, felette érdekesekek s egyúttal a legvonzóbb tudományos problémák. Mi a nyelv? Honnan vette az ember a közlésnek e csodásan finom eszközét? Melyek a nyelvtudomány módszerei, minő törvények szerint él a nyelv, hogyan alakult ki a grammatika? Szóval melyek a nyelvtudománynak legfontosabb problémái? Ezekre a kérdésekre felel e kis könyv. A szerző előtt mindig a nyelv ügye lebegett első sorban s mert a források nagy számára utal, nemcsak a művelt nagy közönségnek tesz szolgálatot, hanem azoknak is, akik hivatásuk teljesítésében rá vannak utalva a nyelvtudomány beható tanulmányozására; tanárjelölteknek és tanítójelölteknek, akik a vizsgákra való készüléskor nagy hasznát vehetik e munkának. Megjelent a Stampfel-féle Tudományos Zsebkönyvtárban 192—193. szám. Ára 1 kor. 20 fillér.

Sport.

A kerületi bajnokságok. A M. A. Sz. f. hó 10-én értekezletre hívta a kebelébe tartozó vidéki egyesületek titkárait. Ez értekezlet feladata a kerületi bajnoki versenyek-szabályainak a megállapítása volt. A kerületi bajnoki versenyek alapjukban véve a vidéki sport életre nézve nagy jelentőségű intézkedést szereznek s tisztán a vidék érdekeit védik a főváros fölényes sporterejével szemben. — Eddig ugyanis a vidék szerepe csak abban nyilvánult, hogy óriási költséggel s gazdag díjazással megrendezett versenyein bőséges aratást készített a fővárosi athleták számára s a maga erői egyáltalán nem érvényesültek. A megállapított szabályok teljesen kizárják a fővárosi, sőt a más kerületbe tartozó vidéki versenyzőket is, miért a bajnoki versenyek tisztán az illető kerület ünnepei lesznek és dicsőségük hathatós ösztönzője lesz a vidéki athleták készülségének. A D. T. E. tervezete szerint öt kerületre osztott volna az ország a főváros és vidéke kivételével. E kerületek: Dunántuli, Erdélyi, Délmagyarországi, Felsőmagyarországi és Alföldi. — Magára Debrecen városára nézve nagy veszteséggel alakultak meg e kerületek, mert az alföldi kerület, hol jelentős szerep várt volna Debrecenre — feloszlott, feloszlott pedig Szeged huzódózása miatt. Érvei ezek: Ő nem Alföld, inkább Délmagyarország, ő messze van Debrecen-től s mindig Arad, Szabadka, Temesvárral versenyzett stb. az Alföldi kerület feloszlott, Békescsaba, Hódmezővásárhely Délmagyarországhoz, Vác a Du-

nántulhoz, Debrecen, Nyíregyháza a Felsőmagyarországi kerülethez csatoltatott. És éppen ebben rejlik a Debreceni sujtó veszteség: mert e város századok forgása óta, mindig az Alföldre támaszkodott a maga kulturájával s az Alföld gazdasági és szellemi vérkeringésének mindig e város volt a mozgatója. Ezek az állapotok erősen megváltoztak az elenlevő időkben és most végre, még sport tekintetében is, amikor városunk e nemű kultur élete is erősen föllendülőben van — kénytelen észak felé gravitálni. Másik és tisztán csak sport tekintetben sajnálatos ténye a titkári értekezletnek az volt, hogy az erdélyi kerületet sem szüntette meg s az elszigetelten álló K. E. A. C.-ot nem csatolta sem egyik, sem másik kerülethez s így testvér egyesületünk, a Kolozsvári E. A. C. ki van zárva a vidék lelkes és dicsőseges ünnepeiből.

Ifjusági hírek.

Atléta táncestély. Február 14-én volt az ez évben megalakult D. A. A. C. (Debreceni Akadémiai Atletikai Club) kedves tánmulatsága. Akik ott voltak, egy jó hangulatban töltött estély emlékeivel gazdagabban távoztak. Bár nagyon sokan nem voltak a mulatságon, minek okát főképpen abban kell keresnünk, hogy az időpont a farsangból kiesett, de akik ott voltak, azokat a ragyogó jó kedvű reggeli órákig együtt tartotta; mert „pirkadt a reggel”, de még mindenki ott volt, s nem szállingóztak a családok álmosan hazafelé.

Az M. I. Ö. T. folyó hó 9-én tartotta első rendes heti gyűlését a félelvben. Tárgysorozat előtt a titkár tett jelentést az Armós alapítványra hirdetett Csokonai életéből vett elbeszélésről, mely szerint a bíráló bizottság a beérkezett pályaművek közül a díjat a Róza címűnek ítélte oda. Szerzője Vidovich Ernő 2. jh.

Majd Hajdu Árpád 1. th. adott elő egy komoly szavalatot közepes sikerrel, mely után Vidovich Ernő olvasta fel: Egy agglégény naplójából c. igen sikerült hangulatos elbeszélést, melyet a társulat jegyzőkönyvi köszönetben részesített. Végül Kun Károly adott elő egy szép költeményt nagy hatással; szavalatát a társulat sikerült fokra méltatta.

A febr. 16-án tartott gyűlésen Kürthy Károly 2. th. középsikerült szavolata után Szabó István 1. th. olvasott fel három szép költeményt, melyek közül a társulat ketőt emlékkönyvbe íratott. Azután Kun Károly 1. th. szavalt el a Vörösmarty Vén cigány-át a lehető legsikerültebben rendkívüli hatással. Majd Tarnóczy Lajos olvasott fel „Vad leány” címen a női lélekről egy rajzolatot, melyet a társulat jegyzőkönyvi köszönetben részesített. Hasonló minősítéssel jutalmazta végül Marjay Géának szép, borongós hangú költeményét.

A Hittanszaki Önképző Társulat február 13-án tartotta nyolcadik, a második szemeszterben első rendes heti gyűlését, melyen éneklés után Szabó István 1. th. imádkozott. Utána Kovács János 3. é. th. angolból átdolgozott igen szép telolvasása következett az „Első feltámadás” címen. Dibácy József 1. th. imádkozása végeztével ének zárta be a gyűlést. — Február 20-án, a H. Ö. T. kilencedik rendes heti ülése folyamán éneklés és Bagdy Dániel 1. th. imádkozása után Vass Antal 3. th. predikált igen szépen. Szabó István 1. th. Várady Antal: „Utolsó sor” című költeményét szavalt, melyet a gyűlés első fohásza

méltatott. A gyűlést Dibácy József 1. th. imádkozása és éneklés zárta be.

A H. Ö. T. ezidén is kitűzte évi pályakérdéseit, melyek a következők:

1. **Egyháztörténelemből:** «Egyházkormányunk fejlődése a XVIII. században, különös tekintettel Sínay Mikl. sra.»

2. **Ószövetségi exegézisből:** «A CXXXVIII. Zs. exegesis.»

3. **Dogmatikából:** «A megigazulás.»

4. **Praktika teológiából:** a) «Urvacsora osztás utáni beszéd Ján. 6. 27. alapján».

β) «Imádság egy szegény egyháznak nagy áldozatok árán épített kicsiny templomban tartandó első isteni-tiszteletén».

A pályázat határideje 1907 május 1.

D. T. E. és D. A. A. C. A D. T. E. január hó folyamán átiratban kereste föl a D. A. A. C.-ot s egyesülésre szólította föl oly módon, hogy a D. A. A. C. a D. T. E. főiskolai osztályát képezze. Átiratában kijelentette, hogy ha meg nem történik az egyesülés, akkor versenyein a D. A. A. C. nevezéseit nem fogadja el, sem pedig helyiségeit soha semmiféle célra át nem engedi. Mindenesetre joga van a D. T. E.-nek ilyen nemű intézkedések tételére. De ha saját történetét jobban ismerné, maga sem tartaná méltányosnak, mert hiszen őt magát is — megbízható emberek állítása szerint — eredetileg a főiskolai ifjuság alakította s csak a vendég képen bejáró önálló városi urak kérelmére alakította kebelében az önálló csoportját. Az ifjuság az adminisztrációt lassan-lassan az önállókra bízván, eredeti jogait elvesztette. És a sport általános érdekeit tekintve sem helyes a D. T. E. e fenyegetése, mert hiszen neki s céljával megegyező minden törekvést támogatnia kell a nem pedig ránehezedni. A D. A. A. C. választmánya, mert a D. A. A. C. megalakítása előtt szervi összeköttetést keresett a D. T. E.-vel, de akkor elutasítás volt a tárgyalás vége s mert az erkölcsi felelősség alól nem szabadithatja föl magát önkéntesen a tagokkal szemben, az átirat tárgyalásakor kijelentette, hogy szövetséget kötni hajlandó, de nem egyesül, mert hiszen a D. T. E. a D. A. A. C. önállóságnak megtörését célozza. A szövetség szerint közös együtt működése lett volna a két egyesületnek a város területén kívül szerződési alapon. Ez a terv a D. T. E.-ben rokonszenvre nem talált, lehet, hogy sport körökben szokatlan, noha nem első lett volna. Mint értesülünk a D. T. E. választmánya úgy vágta ketté a kérdést, hogy megalakította kebelében a Főiskolai szakosztályt, mely egyelőre a D. T. E.-ben dolgozó főiskolai hallgatókból és a gazdaságokból fog alakulni, a D. A. A. C.-ot pedig felszólítja a belépésre. — Lehet, hogy főiskolai ifjuságunk közül megnyer egyeseket, de maga az egyesület ezen az alapon nem fog beolvadni soha, hiszen nem is áll érdekében.

A Főiskolai Sport Szövetség. F. S. Sz. megalakítására összehívott értekezlet Kolozsváron részvétlenség miatt nem volt megtartható. A K. E. A. C. a Műegyetemi F. A. C.-ra bízta az előkészítés és szervezés munkáját. Hozzánk intézett levelükből már értesültünk a megalkotás idejéről, de célszerűnek és üdvös dolognak vélnék, ha a Szöv. tervezését és a fennálló Szövetségekhez való viszonyát előre ismertetnék. A mi véleményünk szerint csak akkor lesz jelentősége és rendeltetése, ha amint az a M. A. Sz. év könyvében vázolja is van, szigorú következetességgel tisztán a főiskolák sportérdekeit fogja szolgálni. — Ha ezt a célt nem valósíthatjuk meg, akkor meg se alkossuk Szövetségünket, mert üres cím csak levegőt zavar.